

როგორ ფორმირდება „მწვანე“ ეკონომიკა

„მწვანე“ ეკონომიკა არის ეკონომიკური განვითარების ის მოდელი, რომელიც დამყარებულია მდგრად განვითარებასა და ეკოლოგიური ეკონომიკის ცოდნაზე.

ეკონომიკის სხვა დარგებისგან იმით განსხვავდება, რომ იგი პირდაპირ აფასებს ქვეყნის ბუნებრივ კაპიტალს, რომელსაც გააჩნია ეკონომიკური ღირებულება. ის ქმნის სამუშაო ადგილებს, უზრუნველყოფს რეალურ, მდგრად ეკონომიკურ განვითარებას, ამცირებს გარემოს დაბინძურებას, აფერხებს რესურსების გამოლევის საშიშროებას, სტიმულს აძლევს და მოტივაციას უქმნის ბიზნესს ანარმოს მწვანე პროდუქტები და მისი სახეები. ის მიჩნეულია ეკონომიკური თეორიის იმ კომპონენტად, როდესაც იგი ეკოსისტემების ნაწილად მოიაზრება. კლასიკური ეკონომიკის თანახმად „მწვანე“ ეკონომიკა არ განიხილება არა დამოუკიდებლად, არამედ, როგორც მეცნიერების კომპონენტი.

„მწვანე“ ეკონომიკა სახელმწიფო და კერძო სტრუქტურებს ერთმანეთისგან არ მიჯნავს. იგი ეკონომიკური გადანაცვების პოზიტიური ალტერნატივაა. „მწვანე“ ეკონომიკის მთავარი სტრუქტურა არა სახელმწიფო და კერძო ბიზნესია, არამედ საშუალებაა, რომელსაც მას ირჩევს.

მრავალი სპეციალისტის აზრით, „მწვანე“ ეკონომიკა ექვს მთავარ სექტორს მოიცავს:

- განახლებადი ენერჯია (მზე, ქარი, გეოთერმული, საზღვაო(ტალღები) ბიოგაზი, ღია სითბური, უჯრედის ენერჯია);
- მწვანე შენობები, მწვანე მოდიფიკატორები, მწვანე პროდუქტები და მასალები;
- სუფთა ტრანსპორტი (ალტერნატიული საწვავი), საზოგადოებრივი ტრანსპორტი, ელექტროობა, პორტი);
- წყლის მენეჯმენტი (წყლისა და ონკანის გამწმენდი სისტემები (შიდა წყლის ლანდშაფტი);
- ნარჩენების მენეჯმენტი (უტილიზაცია, მუნიციპალური ნარჩენების გამოყენება, ნიადაგის ნაყოფიერების გაუმჯობესება, განმეხდა);
- მიწის მენეჯმენტი (ორგანული სოფლის მეურნეობა, ურბანული ტყეები, ტყეების განაშენიანება). ამჟამად საზოგადოებას სხვადასხვანაირად აქვს გაგებული „მწვანე“ ეკონომიკის არსი.

ერთნი თვლიან, რომ ეს არის ეკონომიკის ახალი დარგები, რომლებიც აუმაჯობებენ ქვეყნის ბუნებას.

მეორენი-ეს არის ეკოსისტემის ახალი ტექნოლოგიები, რომლებიც მოწოდებულნი არიან დაეხმარონ და ხელი შეუწყონ ბუნებას მოუტანოს სარგებლობა.

ისინი თვლიან, რომ ეს არის გადასვლა განვითარე-

ბის ახალ ეტაპზე, რომლის მიზანია ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტების შექმნა.

ყველა ეს განმარტება ახლოა გამოთქმულ მნიშვნელობასთან.

„მწვანე“ ეკონომიკა ეს არის ეკონომიკა მიმართული საზოგადოების კეთილდღეობის შენარჩუნებაზე ბუნებრივი რესურსების ეფექტიანი გამოყენების ხარჯზე, აგრეთვე რომელიც უზრუნველყოფს საბოლოო გამოყენებას სანარმოო ციკლში. ჰპირველ ყოვლისა, „მწვანე“ ეკონომიკა მიმართულია იმ რესურსების ეკონომიკურ გამოყენებაზე, რომლებიც განიცდიან გამოფიტვას (სასარგებლო ნიადაგი, წყალი, აირი) და ამონურვადი რესურსების რაციონალურ გამოყენებაზე.

„მწვანე“ ეკონომიკის საფუძვლად გამოდის სუფთა, ან „მწვანე“ ტექნოლოგიები. სპეციალისტების სიტყვებით „მწვანე“ ეკონომიკის გამოყენება ხელს უწყობს ჩვენს ქვეყანაში ეკოლოგიური კრიზისის თავიდან აცილებას.

უნდა აღინიშნოს, რომ „მწვანე“ ეკონომიკის მიღებული განმარტება არ არსებობს. ჩგაეროს ექსპერტები „მწვანე“ ეკონომიკას განიხილავენ, როგორც სამეურნეო საქმიანობას, „რომელიც ამაღლებს ადამიანთა კეთილდღეობას და უზრუნველყოფს სოციალურ სამართლიანობას. ამასთან მნიშვნელოვნად ამცირებს გარემოსადმი რისკებსა და ბუნების გაღარიბებას. (Зелёная экономика ,здрава о хранение (United nations thvizomentat: gzun Economy `htp III wruriv icnepozq green-conomy /Poztals (88) documents/ zeseazch products/ bzic finpapecs Ru_Ge_ HeaLTH.Pdt.) სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, „მწვანე“ ეკონომიკას მიაკუთვნებენ სამეურნეო საქმიანობის იმ სახეებსა და შედეგებს, რომლებიც წარმოების მოდერნიზაციასა და ეფექტიანობასთან

ერთად ხელს უწყობს ცხოვრების დონისა საცხოვრებელი გარემოს გაუმჯობესებას. სხვადასხვა ქვეყნის ოფიციალურ დოკუმენტებში სხვადასხვანაირად არის მოცემული. განვითარებულ ქვეყნებში პირველ ადგილზე აქვთ კონკურენცია, სამუშაო ადგილები, განვითარებადში-მდგრადი განვითარება, სიღარიბის ამოქაჩვა, მოქალაქეთა მონაწილეობა.

დღეს მონეტარულ პოლიტიკას და სახელმწიფო რეგულირებას არ შეუძლიათ შექმნან გონივრული ეკონომიკური სისტემა, შეუძლებელია წარმოიდგინო შედარებით უფრო არაეფექტიანი ირაციონალური ეკონომიკა, ვიდრე, ჩვენ გვაქვს. „მწვანე“ ეკონომიკა გულისხმობს ეკოლოგიურ სოფლის მეურნეობის განვითარებას, „მწვანე“ სამრეწველო წარმოებას, ალტერნატიულ ენერჯეტიკას და ა.შ. ეს დიამეტრულად განსხვავდება ეკონომიკური განვითარების შემადგენელი მოდელისგან, რომელიც ფაქტიურად განიავებულია.

„მწვანე“ ეკონომიკის განვითარების შედეგად შეიძლება შეიქმნას იმდენი სამუშაო ადგილი, რომ მან კომპენსირება გაუკეთოს ეკონომიკის სხვა დარგებში შემცირებულ სამუშაო ადგილებს. განსაკუთრებით ეს ეხება სოფლის მეურნეობას, ენერჯეტიკას, სატყეო მრეწველობას, ტრანსპორტს. თუმცა ზოგ სექტორში სადაც კაპიტალი მცირეა ზოგიერთ დარგებში „გამწვანება“ მოითხოვს დასაქმებისა და შემოსავლების დროებით შემცირებას, მოკლე და გრძელვადიან პერსპექტივებში ამ სექტორში შეიძლება საჯარო გახდეს ინვესტიციების მოზიდვა და კადრების მომზადება.

„მწვანე“ ეკონომიკაზე გადასვლა სტიმულს აძლევს ინოვაციურ აქტივობას, მათ შორის, ფირმების დონეზეც, რომელიც მხარდაჭერილ უნდა იქნეს სასარგებლო კონკურენტუნარიან გარემოს შექმნასთან ერთად, რეგულირების მეთოდით. ამ შემთხვევაში ლაპარაკია, რომ „მწვანე“ ეკონომიკაზე გადასვლისას განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა თანამედროვე ინფრასტრუქტურის ჩამოყალიბებას, რომელსაც დიდი მნიშვნელობა აქვს

მდგრადი განვითარებისა და მოდერნიზაციისთვის. ინფრასტრუქტურაში შედის წყლის ინფრასტრუქტურა, მინათმონწყობა, ურბანიზებული ტექნოლოგიების განვითარება, წყლისპირა ტერიტორიების დაცვა, საგზაო-სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურა, ენერჯეტიკა. ეს სექტორები ხასიათდებიან სანარმოო აპარატის და ინვესტირების ხარნგრძლივადიანი ხასიათით, რაც პრინციპულ მნიშვნელობას ანიჭებს მოდერნიზაციას. ამასთან დაკავშირებით სპეციალურად განვითარებადი ქვეყნებისათვის საყოველთაოდ განიხილავენ ე.წ. „ბაყაყის ნახტომის“ (ლეაპროქ) სტრუქტურის გამოყენებას. „მწვანე“ ინფრასტრუქტურის ფორმირებისათვის განვითარებადი ქვეყნებისათვის (საქართველო) პრინციპულად მნიშვნელოვანია მსხვილი ინვესტირები რომლებიც შეიძლება იყოს მ.შ.პ.- ის 7%. ამ პირობებში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ფინანსურ დიზაინს.

ზოგიერთ ქვეყანაში (ა.შ.შ. დიდი ბრიტანეთი ავსტრალია) ჩამოყალიბდა ეგრეთ ნოდებული კერძო „მწვანე“ ბანაკები.

მნიშვნელოვან ინტერესებს წარმოადგენს ინოვაციები. სწორად დამუშავებული საინოვაციო პოლიტიკა მიზნის მიღწევის მნიშვნელოვანი გზაა.

ევროპის ქვეყნებში „მწვანე“ ეკონომიკის ფორმირების სფეროში ერთ-ერთი აღიარებული ლიდერია ევროკავშირის ქვეყნები, რომელთა საქმიანობის გათვალისწინება საქართველოსთვის მეტად მნიშვნელოვანია, ამ მხრივ ყურადღებას იმსახურებს ევროკავშირში დამუშავებული და 2012 წელს ჟურნალში წარმოდგენილი სტრატეგია „ინოვაციურობა მდგრადი განვითარებისათვის“ „ბიოეკონომიკა ევროპისათვის“ (inovating for sustainable development “bioeconomy for europa”), აგრეთვე მისი რეალიზების გზები. ამ სტრატეგიის მიზანია ინვესტიციების ფორმირება, რაც შეეხება ბიოეკონომიკის განვითარების თანამედროვე მდგომარეობას მას ეკონომიკაში დაკავშირებული დარგების ფულადი ბრუნვა აქვს 2 ტრ. ევრო, დასაქმებულთა რაოდენობა 22 მილიონია რაც

ბიოეკონომიკა ევროკავშირში. ცხრილი I

ეკონომიკის სექტორები	წლიური ბრუნვა მილიარდი ევრო	დასაქმებულთა რიცხვი	მონაცემთა წყაროები
სასურსათო	965	4400	CLAA
სოფლის მეურნეობა	381	1200	copa-cogecor eurostat
ხის დამუშავების მრეწველობა	375	1800	CEPH
მეთევზეობა და აგროკულტურა	32	500	EC ^{xxx}
მეტყევეობა	269	3000	CEI-BOIS
ბიონდუსტრია			
ბიოქიმია და ბიოპლასტიკები	50*	150*	UUSDA, ARTRURD letille, FFST MC
ბიოკატალიზატორები	0.8 ^{xx}	5 ^x	Amfee, Aovosymes Genencoz Dsm
ბიოსასუქი	6 ^{xx}	150	EEBB, ebio
სულ	2078	2205	

ეკონომიკაში დაკავებული მთელი სულადობის 9% ია. (იხილეთ ცხრილი I).

საბოლოოდ ჩვენს მიერ ჩატარებული კვლევის შედეგად უნდა ავლნიშნოთ, რომ „მწვანე“ პოლიტიკის ინსტრუმენტების მიზნობრივი „პაკეტის“ დამუშავებისათვის აუცილებელია მხედველობაში იქნეს მიღებული მოვლენათა ერთობლიობა ამა თუ იმ ქვეყნის დონის გათვალისწინებით, ასევე პოლიტიკური ფაქტორები და სოციალური უპირატესობები. მათ მიეკუთვნებათ ფინანსური ბაზრების სიმწიფე, მარეგულირებელი ორგანოების უნარი შეიმუშავონ „წინ ნასული“ „მწვანე“ პოლიტიკა ოპოზიციური ფენების შესაძლებელი წინააღმდეგობების გათვალისწინებით, რომლის ინტერესებიც ეხება სტრუქტურულ რეფორმებს. ამასთან ერთად მან

უნდა უზრუნველყოს ეფექტიანი კონტროლი დასახული მიზნების შესრულებაზე. ამ შემთხვევაში ლაპარაკი შეიძლება იყოს „მწვანე“ ბაზრების რეალურ ფორმირებაზე, ინოვაციურ პრინციპებზე, მოდერნიზაციის პროცესების პოტენციალზე, ახალი ინსტრუმენტების გამოყენებაზე.

- თ. ლაჭყეპიანი** - ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი
- დ. ბაიდაური** - ბიზნესის მართვის აკადემიური დოქტორი
- მ. კილაძე** - საინჟინრო მეცნიერებათა აკადემიური დოქტორი

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გარემოს პროგრამა. მწვანე ეკონომიკის ანგარიში. 2010 წ.
2. მწვანე ეკონომიკის ინსტიტუტი. ოფიციალური ვებგვერდი <http://greeneconomics.org.uk>.
3. პ.კოლუაშვილი-საქართველომ უნდა დაიწყოს რევილუცია, რომელსაც მათი ორგანული მწვანე რევილუცია დაერქმევა. საზოგადოება ჯეპ. საზოგადოებრივი ინტერპორტალი. (ინტერნეტი).19.09.2013.

CERTAIN ISSUES REGARDING FORMATION OF “GREEN” ECONOMICS

T. Lachkepiani – Academic Doctor of Economics
D. Baidauri - Academic Doctor of Buisness Administration
M. Kiladze - Academic Doctor of Engineering sciencee

RESUME

The article reviews advanced trends of formations based on new structural transformation of economics, which is called by specialists “green economics”. There has been analyzed the instruments’ complete which are advisable to be used while elaboration and implementation of the strategy of sustainable development. The problematic spheres have been revealed which are less acute for Georgia while formation of ecologically safe, socially fair competitive economics which is based on wide usage of innovations.